

Kulturdepartementet

Veileder

FriFot – skolens idrettsplass

Planlegging, bygging og drift

Side 2 stort bilde med evt. tekst

Hva kan vi si om hver bokstav....?

Se eksempel under, kom med forslag!!!!

Suppleres med et stort bilde over hele siden.

Friskt

Robust

Inkluderende

Formende

Overkommelig

Tilfredsstillende

Innhold

- 1 Forord**
- 2 Innledning**
- 3 Overordnet mål**
  - 3.1 Kulturdepartementet
  - 3.2 Norges friidrettsforbund og Norges fotballforbund
- 4 Anleggstype og planleggingsprosess**
  - 4.1 Valg av anleggstype
  - 4.2 Planleggingsprosessen
  - 4.3 Idrettsdekkene – friidrett og fotball
- 5 Gjennomføring**
  - 5.1 Gjennomføring av byggeprosjektet
  - 5.2 Drift og vedlikehold
  - 5.3 Økonomi
  - 5.4 Materialkostnader
- 6 Søknadsprosedyrer**
  - 6.1 Søknadsprosedyrer
  - 6.2 Eksempler på anlegg som FriFot-anlegg
    - a) Finnøy skole
    - b) Sand skole
    - c) FriFot-modeller

1 FORORD

FORORD

Skolen er alle barns daglige oppholdssted og en viktig møteplass i de fleste lokalsamfunn.

FriFot-konseptet tar utgangspunkt i at skolens uteområde kan bli et innbydende område til lek og egenorganisert aktivitet både i skole- og fritid.

I det det regjeringsoppnevnte «Fjørtoftutvalget», vedrørende fremtidens utbygging av idrettsanlegg, er en av hovedkonklusjonene at fremtidens idrettsanlegg i større grad bør bygges i tilknytning til skoler. Norges friidrettsforbund og Norges Fotballforbund (NFIF og NFF) sitt FriFot-konsept er et resultat av dette, men også et resultat av de føringene som ligger i deler av begge forbundene sine handlingsplaner for fremtidens anleggsutbygging.

Stortingsvedtaket om innføringen av minimum en time fysisk aktivitet i skolen hver dag, øker også behovet for tilgjengelige aktivitetsområder.

Gode erfaringer gjennom fysisk aktivitet og mestring i ung alder, gir større sannsynlighet for livslang glede av fysisk aktivitet. Er barn og unge fysisk aktive frem mot myndighetsalder, så viser også undersøkelser at 80 % fortsetter å være fysisk aktiv resten av livet.

FriFot konseptet vil kunne imøtekomme også dette behovet. Vi tror FriFot vil være et ledd i målet om å styrke folkehelsen og øke den fysiske aktiviteten blant barn og unge.

Veilederen er skrevet av FriFot-gruppa som består av Kalle Glomsaker, Ole Petter Sandvig og Johnni Håndstad fra NFIF, og Jon Asgaut Flesjø og Ove Halvorsen, NFF. Vi tror at denne veilederen kan bli et godt verktøy i planleggingen av fremtidens utearealer ved skolene.

NFF og NFIF, sammen med skoler, kommuner og statlige myndigheter, vil på denne måten være med å bidra til en mer aktiv skolehverdag for barn og unge her i landet.

Kulturdepartementet:

NFIF

NFF

Sign.

President

President

2 INNLEDNING

2.1. Hovedmål for den statlige idrettspolitikken

Siste idrettsmelding, Meld. St. 26 (2011–2012) Den norske idrettsmodellen, viderefører tidligere nedfelt visjon for statlig idrettspolitik: Idrett og fysisk aktivitet for alle.

Kulturdepartementet har gjennom idrettspolitikken ansvar for å legge til rette for idrett og fysisk aktivitet i form av trening eller mosjon på fritiden. På denne bakgrunn utledes følgende overordnede mål for den statlige støtten til idrettsformål:

- Alle skal ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet i form av trening og mosjon.
- Den frivillige, medlemsbaserte idretten skal sikres gode rammevilkår for å gi grunnlag for et omfattende og inkluderende aktivitetstilbud. Det legges særlig vekt på å utvikle attraktive tilbud til barn og ungdom.
- Samfunnet skal være godt tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet.
- Toppidretten skal styrkes ut fra dens rolle som identitetsskaper og dens bidrag til en positiv prestasjonskultur i det norske samfunn. Toppidrettsutøvere skal derfor gis treningsmuligheter som bidrar til prestasjoner på internasjonalt toppnivå innenfor etisk forsvarlige rammer.

Det presiseres i meldingen at anlegg og tilrettelagte områder er viktige forutsetninger for utøvelse av idrett og fysisk aktivitet, og at statens viktigste virkemiddel fortsatt skal være tilskudd til investeringer i bygging og rehabilitering av idrettsanlegg.

2.2. Spillemiddelordningen

Tilskudd av spillemidler inngår som en del av finansieringen av praktisk talt alle idrettshaller som bygges i Norge. Kulturdepartementets bestemmelser for tilskuddsordningen med vilkår for tilskudd og krav til utforming av anlegg, blir dermed i stor grad førende for hvordan anlegget skal planlegges og bygges.

I departementets publikasjon Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet (V - 0732 B) finnes alle bestemmelser for tilskuddsordningen. Publikasjonen revideres hvert år, og finnes på nettstedet www.idrettsanlegg.no. Bestemmelsene inneholder også de generelle reglene for tilskuddsbeløp, og maksimale tilskudd for de store anleggene. For anleggstyper eller størrelser som ikke finnes i bestemmelsene, kan det tas kontakt med departementet for å undersøke mulighetene for tilskudd.

I forbindelse med søknad om spillemidler er følgende punkter viktige:

1. Anlegget må være innarbeidet i en vedtatt kommunal plan som omfatter idrett og fysisk aktivitet.
2. Anlegget skal registreres i anleggsregisteret. Dette blir normalt gjort av kommunen.
3. Eierskap til anlegget, og dermed hvem som skal stå som søker av tilskudd, må avklares. For nærmere informasjon om krav til søker av tilskudd, se bestemmelsene for tilskuddsordningen.
4. Planene for anlegget skal ha idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning før byggestart og før det kan søkes om tilskudd.
5. Eier av anlegget må ha eiendomsrett eller feste /leierett til grunnen der anlegget skal ligge. Rett til bruk av grunn skal dokumenteres, se bestemmelsene.
6. Det må utarbeides et kostnadsoverslag som skal vedlegges søknad om tilskudd.
7. Det må utarbeides en finansieringsplan som viser hvordan planlagte kostnader skal finansieres. Alle poster i finansieringsplanen, med unntak av søknadsbeløpet, skal dokumenteres.
8. Det må utarbeides en plan for drift av anlegget med driftsbudsjett.

2.3. Spesielt om idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning

Det er et vilkår for å kunne søke om tilskudd fra spillemidlene at planene for anlegget har en idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning. Denne godkjenningsprosedyren gjennomføres for å sikre

behovsriktige og gode idrettsfunksjonelle anlegg. Samme prosedyre for godkjenning gjelder både nybygg, rehabilitering og ombygging.

Anlegget må tilfredsstille de krav som stilles til mål og utforming av arealer for de idretter som det er aktuelt å utøve i anlegget.

Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av planer for idrettshaller gjøres av kommunen. Denne godkjenningen skal foreligge før byggearbeidene igangsettes. Dersom arbeidene er igangsatt før godkjenning foreligger, kan godkjenning ikke gis. Godkjenning skal være dokumentert med brev og med godkjenningsstempel på tegninger som viser hva som skal bygges. Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning har gyldighet i to år fra godkjenningsdato. Dersom byggearbeidene ikke er igangsatt innen to år er godkjenningen ikke lenger gyldig, men det kan søkes om forlengelse. Dersom planene endres skal det søkes om ny godkjenning.

Det kan være hensiktsmessig med en foreløpig gjennomgang av planene på et tidlig stadium, slik at unødvendig detaljprosjektering unngås. Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning må ikke forveksles med godkjenning av byggesak, men kommunen kan velge å se de to godkjenningene i sammenheng. For nærmere detaljer om idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning vises det til egen veileder fra Kulturdepartementet Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning (V -0985).

2.4. Søknad om spillemidler

Søknad om spillemidler sendes inn elektronisk på skjema som finnes på www.anleggsregisteret.no. På samme nettsted finnes veiledning for utfylling av elektronisk søknadsskjema. Søknaden blir automatisk oversendt til kommunen. Frist for innsending av søknad varierer. Fristen blir fastsatt av den enkelte kommune og blir normalt kunngjort i god tid på forhånd.

Søknaden skal vedlegges dokumentasjon som viser at krav i punktene 4–8 i pkt. 2.2 er oppfylt. For øvrig vises det til bestemmelsene for tilskuddsordningen.

3 OVERORDNEDE MÅL

3.1 Kulturdepartementet

Kulturdepartementet har det overordnede ansvaret for forvaltningen av overskuddet fra Norsk Tipping AS til idrettsformål. Flere forvaltningsoppgaver knyttet til spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet er delegert til kommuner og fylkeskommuner, samt til Norges idrettsforbund og olympiske og paraolympiske komité, og deres særforbund.

Den statlige idrettspolitikken skal bidra til at folket har et bredt spekter av lokalt forankrede aktivitetstilbud, både i regi av den frivillige medlemsbaserte idretten og gjennom muligheten for egenorganisert aktivitet. Det er viktig med gode idrettsanlegg som gir flest mulig anledning til å drive idrett og fysisk aktivitet, og som speiler aktivitetsprofilen i befolkningen.

3.2 Norges friidrettsforbund (NFIF) og Norges fotballforbund (NFF)

Gode anlegg som stimulerer til fysisk aktivitet, er en grunnforutsetning for å drive friidrett og fotball.

I NFIFs strategiske handlingsplan står det at friidrett skal ha anlegg i alle kommuner slik at det kan drives god aktivitet. Anleggene skal gjøre oss i stand til å gjennomføre treninger og konkurranser lokalt. NFIF skal være en aktiv aktør med kompetanse i anleggssaker, og bidra til at anlegg planlegges, finansieres, bygges, driftes og vedlikeholdes. Blant de viktigste innsatsområder er ønsket om å etablere en møteplass der NFIF og NFF kan utvikle og realisere skolegårdsanlegg og stadionanlegg for fotball og friidrett.

Norsk friidrett skal jobbe for gode betingelser for trening og konkurranser både sommer og vinter, og være aktive i å utvikle idrettsanlegg i Norge. Det skal utvikles nye konsepter for anleggsutvikling, og samarbeides med andre idretter. God kunnskap om anleggsutvikling, lokal kjennskap og tett samspill med beslutningstakere er viktig i arbeidet med anlegg.

I NFFs handlingsplan er det et hovedmål å utvide anleggskapasiteten slik at den er tilpasset aktivitetsønsker, og fortsatt satse på bygging av kunstgressbaner av ulik størrelse. NFF ønsker å realisere flere såkalte nærmiljøanlegg og øke utbyggingstakten av anlegg i storbyer og pressområde.

Konkret ønsker NFF å arbeide for at grusbaner og eldre gressbaner, samt nye arealer får kunstgress. Videre vil NFF arbeide for å nå målsettingen om å bygge 100 balløkker årlig. Nærmiljøanleggene bør bygges i tilknytning til skoler og nærområder der barn og unge oppholder seg på dag og kveldstid.

4 PLANLEGGING OG PLANLEGGINGSPROSESS

4.1 VALG AV ANLEGGSTYPE

FriFot-anlegget ønskes primært bygd som et nærmiljøanlegg for skolebruk og for egenorganisert trening på ettermiddag/kveldstid. Anlegget skal og bør ha fast dekke for friidrett og med kunstgress for fotball, noe som gir lang levetid og normalt mindre vedlikehold over tid. Det kan også bygges som et kombinert trenings- og konkurranseanlegg, med samme dekke som nevnt over, men da som et ordinært anlegg.

4.2 PLANLEGGINGSPROSESSEN

LOKALISERING

FriFot-anlegget legges til aktuelle arealer i tilknytning til barne-, ungdoms- og videregående skoler.

Områder ved skoler er det flere steder ledig areal for utbygging av et FriFot anlegg i en eller annen størrelse. Dette kan være arealer som tidligere har vært en asfaltert ballflate eller en ballflate i gress eller grus. På andre skoler kan det være nødvendig å etablere anlegg på nye områder. Uansett må et slikt anlegg plasseres slik at det kan brukes både på dagtid av skoler og være åpent for andre på ettermiddag og kveld. Det må tas med i betraktningen når det bygges anlegg, at en skal ha sikker og god adkomst og god parkering både for biler og sykler. Andre aktivitets- / idrettsanlegg

kan gjerne ligge inntil. Ved planlegging av nye skoler er det viktig å sikre arealer for utbygging av anlegg for idrett og aktivitet. Dette skal sikres gjennom skolens utenomhusplan.

STØRRELSE PÅ ANLEGGET

Størrelsen på anlegget må bestemmes ut fra tilgjengelig areal og behov. Formen tilpasses arealet i hvert enkelt tilfelle og anlegget tilpasses ut fra det. Dersom spilleflaten for eksempel kan bli 30x50m, så er dette en 7-er kunstgressbane. Det kan da legges en rundløpsbane for friidrett rundt (200m), med hoppøvelser i den ene halvsirkelen og annen aktivitet i den andre. (For eksempel basket, volleyball, tennis, badminton mm). Er det ikke plass til rundløpsbane kan området tilpasses med sprintbaner og lengde/ tresteg. Her vil gjerne NFF og NFIF gi tips og råd om utforming.

BANEOPPBYGGING OG GRUNNFORHOLD

Det er viktig å benytte fagfolk som har god kompetanse og erfaring med å undersøke grunnforhold og oppbygging av de ulike lagene i anlegget. Et anlegg som bygges under god veiledning av fagfolk og som vedlikeholdes jevnlig, vil få en lang levetid.

Grunnforholdene på stedet er en avgjørende faktor for banens oppbygging og behov for drenering. Arealer med ugunstige grunnforhold kan medføre store kostnader for bygging og vedlikehold av anlegget. Grunnforholdene på stedet må kartlegges før en velger å benytte området, og før prosjekteringen av anlegget tar til.

I tillegg til fare for setninger og telehiv, er grunnens naturlige dreneringsevne viktige faktorer. Grunn med materialer som inneholder naturlige gode dreneringsegenskaper (sand, grus) vil i de fleste tilfellene gjøre ytterligere dreneringstiltak overflødige. Det anbefales å benytte områder med selvdrenerende grunn hvor det er mulig.

Setninger og telehiv skaper store problemer for denne type anlegg. Kravet til aktivitetsarealet er at det skal være plant. Det må derfor må være godt drenert, eventuelt isolert og ikke ha ujevne flater. En må bygge denne type anlegg på en slik måte at en unngår setninger. Ved dårlige grunnforhold må dette vurderes spesielt. Setningsforskjeller vil gi ujevnheter som vil være problematisk. Problemene blir særlig merkbare ved overgang fra berg (hard) til bløt grunn, eller ved overgang mellom eksisterende opparbeidede arealer og tilliggende fyllinger.

Den eksisterende vegetasjonen i et område er grunnleggende for miljøet rundt anlegget. Vegetasjon kan fungere som naturlig levegg og skygge for oppholdsareal, og er med å skape en stemningsfull kulisse for aktivitetene. Dette kan gi positive effekter for bruken av anlegget, men samtidig må en passe på at vegetasjonen er av slik beskaffenhet at den ikke skaper ekstra vedlikehold for anlegget.

Anlegget bør ikke legges over kabler eller ledninger som ligger i grunnen. Det blir kostbart og medfører ulemper for brukere av anlegget dersom det skulle bli nødvendig med reparasjonsarbeid på kabel- eller ledninger. Kabler og ledninger kan legges i trekkør.

Det er en fordel med tilgang til strøm (strømuttak for etablering av lyd og lys) og det bør unngås å etablere strømledninger i luftstrek. Mulighet for vannuttak i umiddelbar nærhet kan også være en fordel (spyling og vedlikehold).

Når et kunstgress system skal legges så er det viktig som nevnt foran at området det legges på er telefritt og har god drenering. En eksisterende grus-/gressbane eller en asfaltert bane er ofte et godt utgangspunkt. Her er det som regel gjort et grunnarbeid en kan bygge videre på. Her tas normalt toppdekket med gress, grus eller asfalt av og en avretter arealet med fall til sidene. I tillegg må en sjekke dreneringen og eventuelt opparbeide ny drenering rundt anlegget. På denne traubunn bygges det opp med fiberduk, bærelag og avrettingslag før idrettsdekket. Er det telefarlige masser under traubunn kan det være aktuelt å isolere, eventuelt skifte masser og legge et forsterkningslag. Oppbygging er den samme for friidrettsdekke som for kunstgress. Forskjellen er når en kommer til toppdekket.

Friidrettsdekke krever to-lag med drenert asfalt før dekket, mens kunstgress legges på et avrettet område med knust stein i str ca 0-8mm med minst mulig finstoff (maks 3-5% 0-stoff). Før dekkene legges må ferdig avrettet overflate være jevn. Kravet til overflatejevnhet for kunstgress er maks 10 mm på 3 m rettholt. Kravet til overflatejevnhet på asfaltdekket til friidrettsanlegg er maksimum 6 mm avvik på 4 m rettholt.

Kunstgresset avsluttes mot friidrettsdekket der dette ligger. På andre sider så bør det avsluttes mot en fast kant, enten en ringmur eller en kantstein. Asfalt kan også være aktuelt. Ikke som en del av aktivitetsområdet, men for eksempel som lagringsplass for fotballmål eller annet som ikke er i bruk.

Rundt anlegget bør det settes opp gjerde.

For detaljer se kunstgressboka.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veileder-kunstgressboka-v-0975-b/id2425810/>

EIERFORHOLD

I de tilfeller hvor det benyttes privat grunn som ligger opp mot kommunal grunn (utvidelse av arealer) må det etableres en leie- eller kjøpsavtale med grunneieren. Når staten er grunneier, søkes det om tillatelse fra fylkesmannens miljøvernavdeling.

VIND, SOL OG SKYGGEFORHOLD

I forbindelse med utarbeidelse av utenomhusplanen må det tas hensyn til vind, sol og skyggeforhold. Det er en fordel at det er sol på området hvor anlegget ligger, da dette gir gode følelser for alle brukere av anlegget. På vindutsatte steder kan skjermingstiltak gi brukbare resultater (for eksempel ved en skjerm eller leplanting, eventuelt i kombinasjon med en jordvoll rundt deler av anlegget). Men, her må også hensynet til vedlikeholdet tas med i betraktning.

FriFot SOM NÆRMILJØANLEGG

Anlegget har to hovedelementer, friidrett og fotball. Da vil det være visse begrensninger for størrelsen på de forskjellige arealer og elementer for å kunne kalle det et nærmiljøanlegg. For friidrettens del vil det være naturlig å tilpasse anlegget for løp, hopp og kast – med en eller flere flater på inntil 2400m² (maksimal størrelse for et nærmiljøanlegg). For fotballens aktiviteter vil flaten være det samme – inntil 2400m², men kan også inneholde for eksempel ballvegg m.m. Lysanlegg vil inngå som en naturlig del av et nærmiljøanlegg. I tillegg til anleggselementer for friidrett og fotball, kan det med fordel etableres elementer for annen type idrett og aktiviteter – både for sommerbruk og vinterbruk. Dette må avklares i planleggingsfasen ut fra disponible arealer som en har til rådighet. Nærmiljøanlegg kan benyttes av skolen på dagtid og til den egenorganiserte idretten på ettermiddag og kveldstid.

FriFot SOM ORDINÆRT ANLEGG

Om det finnes store nok arealer i skolegården, bør det vurderes om anlegget på ettermiddag og kveldstid skal kunne brukes for organisert idrett. Da må en se på hva kravene for hver enkelt idrett sier, slik at anlegget kan benyttes til for eksempel mindre friidrettsstevner med 60m, 200m rundløpsbane, lengde/tresteg/høyde/stav og kule/liten ball/spesialspyd/spesialdiskos for bruk på kunstgress. For fotball vil det være naturlig å se på banestørrelser som gir mulighet for å spille 7-er fotball og/eller 5-er fotball, i seriesammenheng lokalt.

Med et godt samarbeid mellom den organiserte idretten og kommunen (skolen) vil det være en klar fordel å bygge ut «skolegården» som et mindre trenings- og konkurranseanlegg. Slik kan FriFot-anlegget utnyttes både som skoleanlegg og idrettsanlegg på henholdsvis dag- og ettermiddag/kveldstid.

LAGRINGSMULIGHETER OG UTSTYR

Når et anlegg planlegges og prosjekteres må det tenkes på mer enn selve aktivitetsområdet. Areal for å plassere fotballmål som ikke er i bruk, friidrettsutstyr og annet utstyr må tas med i planene. I tillegg bør det i tilknytning til anlegget være sosiale møteplasser med benker og bord.

PLAN- OG BYGNINGSLOVEN

Plan- og bygningsloven legger opp til at skal være en aktiv opplysningsvirksomhet i planleggingsarbeidet, der enkeltpersoner og grupper gis anledning til å delta aktivt i planprosessen. Dette innebærer god kontakt mellom skole, idrettslag, idrettsråd, kommunen og særkretser.

I henhold til plan- og bygningsloven må det søkes om byggetillatelse når det bygges nye anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Ved ombygging og rehabilitering av eksisterende anlegg praktiseres bygningsloven forskjellig fra kommune til kommune. Det er viktig at lokale bygningsmyndigheter kontaktes på et tidlig stadium i planprosessen, for å avklare om tiltaket krever byggemelding (se Kunstgressboka, Kultur- og kirke departementet 2015 –

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veileder-kunstgressboka-v-0975-b/id2425810/>

Anleggene er en del av folkehelseplanen i kommunen på lik linje med de kommunale planer for utbygging av anlegg for idrett og fysisk aktivitet.

Siden det er ulik praksis i kommunene på hvilke arealer og hvor store prosjekter det må sendes byggemeldinger for, må den kommunale plan- og bygningsetaten kontaktes for å undersøke om det er krav om å sende inn byggemelding. Bygging av lysanlegg krever alltid byggemelding.

For å sikre at aktuelt areal kan bebygges med anlegg så må en sjekke planstatus for området. Enten gjennom arealdelen i Kommuneplanen eller gjennom en reguleringsplan.

4.3 IDRETTSDEKKENE

FRIIDRETT

Fram til 1960-tallet var det bygd friidrettsbaner med forskjellig grusdekker av ulik type. De mest vanlig var: koksgrus, naturgrus tilsatt bindestoffer (matjord e.l.), maskingrus 0-4 (subbus) eller knust rød alunskifer (ofte kalt rødstubbe).

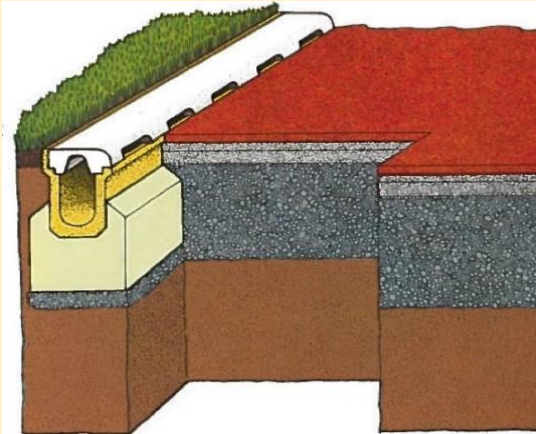
I en kort periode på 1970-tallet ble det bygget noen friidrettsanlegg med gummi-asfaltdekke. Dette var starten på utviklingen av «faste» dekker for friidrett. I dag finnes det ingen slike baner i Norge.

Kunststoffdekker

Fra midten av 1960-tallet kom en ny type dekke, bygd opp med det elastiske kunststoffet polyuretan (PUR) som bindemiddel. Dekket var 10-15 mm tykt og ble lagt på et asfaltunderlag. Det første kjente kunststoffdekket av denne typen var Tartan som lå på friidrettsbanen ved de Olympiske leker i Mexico City i 1968. Dekket var vanntett og ble glatt i regnvær.

I Norge har vi av klimatiske grunner gått inn for å legge dekker som slipper vannet gjennom. Dette er utstøpte belegninger med et åpent struktursprøytet slitesjikt på toppen. Totaltykkelsen er ca. 12-16 mm ferdig sprøytet. Dekket legges på drengasfalt slik at vannet slipper gjennom. Disse dekkene har en antatt levetid på 20-25 år dersom de vedlikeholdes tilstrekkelig. Dekket kan toppsprøytes og merkes på ny og oppnå ytterligere levetid. Avhengig av vedlikeholdet og hvor godt banen drenerer vann, kan slik *toppsprøyting* gjøres flere ganger.

Snitt friidrettsdekke

Kunststoffdekke 12-16 mm
(utstøpt belegg med et åpent
struktursprøytet slitesjikt på
toppen).

Drensasfalt, 2 lag - 100 mm

Avrettingslag pukk 150-200 mm
(pukk/kult)

Drenerende masser 200 mm >
(grus/sand)

FOTBALL

Kunstgress har utviklet seg mye siden den første kunstgressbanen ble anlagt i Norge i 1977. Den gang var det et kort kunstgress uten ifyll som ble lagt direkte på asfalt, noen steder med et støtdempingssjikt imellom. På slutten av 80-tallet kom sandfylt kunstgress som gjorde egenskapene noe bedre, men det ble ikke optimalt før gummifylt kunstgress ble lagt for første gang i 1999. Det er dette som er utviklet videre og som er dagens kunstgress. Dette skal være tilnærmet lik en god gressbane når det gjelder egenskaper og brukes på så å si alle kunstgressbaner beregnet for organisert aktivitet. Ifyllet er for det meste oppmalte bildekk, kalt SBR. Annen type ifyll kan være produsert gummi (EPDM eller industrigummi), termoplast (TPE) eller organiske materialer av kork eller sukker rør. Sistnevnte er under utvikling, men erfaringen tilsier at SBR har de beste spillegenskapene og er betydelig billigere enn andre alternativer.

I ballbinger og balløkker brukes fortsatt sandfylt kunstgress på enkelte baner. Da lagt på et støtdempende underlag.

Det er også lagt noen baner uten ifyll. Kunstgresset legges da på et støtdempende underlag for å oppnå tilstrekkelig mykhet. Denne type kunstgress er stadig under utvikling og kan på sikt bli et fullverdig alternativ på anlegg som denne veilederen omhandler.

5 GJENNOMFØRING

5.1 GJENNOMFØRING AV BYGGEPROSJEKTET

NFIF og NFF bidrar gjerne med råd, veiledning og erfaringer i planlegging og gjennomføring av FriFot-prosjekter. Begge forbund innehar kompetanse som aktuelle utbyggere kan få ta del i. Dette for å kvalitetssikre anleggene.

NFIF og NFF kan henvise til litteratur om bygging av denne type anlegg.

5.2 DRIFT OG VEDLIKEHOLD

Friidrett

Et friidrettsdekke fordrer pleie for at det skal leve lenge og se attraktivt ut over tid. Vi kan dele dette vedlikeholdet i to kategorier; daglig vedlikehold og periodisk vedlikehold.

Daglig vedlikehold: Dette går ut på å holde dekket fritt for fremmedelementer, spesielt organisk materiale som grasavklipp, løv og annet plantemateriale. Tiltak som kan gjøres kan for eksempel være feiing (kun myk bust), spyling, blåsing eller støvsuging. Organisk materiale vil kunne brytes ned og bidra til vekst i dekket, for eksempel av mose, og på sikt tette dekket. Grus, stein og sand bør holdes borte fra banen. Dette arbeidet trengs ikke å gjøres hver dag, annet enn i løvfallsperioden, men med passende mellomrom.

Periodisk vedlikehold: Dette består av dypvask med spesialmaskiner. Dette er en typisk tjeneste man leier inn og bør gjennomføres hvert eller annethvert år avhengig av lokalt forurensningsnivå. Blir et friidrettsdekke bra vedlikeholdt, vil det normalt gå 20-25 år før man må gjøre mere omfattende tiltak. Da kan det bli aktuelt å legge et tynt lag på toppen og dekket vil leve tilnærmet like lenge igjen.

Fotball

Vedlikehold av kunstgressbaner er viktig av flere grunner:

- Gir lengre levetid på banedekket
- Opprettholder spillegenskapene lengst mulig
- Tilfredsstillende krav fra leverandør slik at garantier ved kjøp/installasjon opprettholdes i garantiperioden.

Det finnes forskjellige vedlikeholdsutstyr for kunstgressbaner med granulat. Det som er grunnleggende er en børste, en slådd og en harv. Det som må gjøres er å slådde med børster eller slådd for få jevn fordeling av granulat. I tillegg må det harves for å løsgjøre granulat. Annet som er viktig er fjerning av søppel og organisk materiale (løv osv.) Banen bør dyprens minimum annet hvert år for å fjerne finstoff og fremmedgjenstander.

For kunstgress uten ifyll så er det mindre vedlikehold, men banen må børstes/slåddes for å holde fiberen oppreist. I tillegg bør det fjernes søppel og renses som nevnt over.

For detaljert beskrivelse av blant annet hvordan en kunstgressbane skal driftes og vedlikeholdes se Kunstgressboka på www.idrettsanlegg.no eller www.fotball.no. (???) har vært henvisninger tidligere)

Vi viser ellers til boka «Idrettsanlegg. Drift og vedlikehold» fra Byggenæringsforlag. ISBN 978-82-8021-096-8.

5.3 ØKONOMI

GENERELT OM SPILLEMIDLER

Gjennom spillemiddelordningen er det mulig å få penger til å oppføre ordinære idrettsanlegg og nærmiljøanlegg. Se Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – V-0732 utgitt av Kulturdepartementet.

Kommunen eller fylket bør kontaktes dersom det er spørsmål om denne ordningen.

- Kommuner, fylkeskommuner, idrettslag, andelslag eller andre sammenslutninger som ikke har kommersielt formål, kan søke om spillemidler til anlegg.
- Søknaden fremmes via kommunen innen den årlige fristen for søknad til anlegg fastsatt i den enkelte kommune.
- Planen for anlegget må bli idrettsfunksjonelt forhåndsgodkjent før det kan søkes om spillemidler. Kommunene har fått delegert myndighet til å kunne foreta en slik godkjenning til de fleste typer idrettsanlegg, med noen få unntak. Husk at det også i tillegg må søkes om byggetillatelse fra kommunen før det startes noe utbygging fysisk.
- For nærmiljøanlegg kan det søkes om inntil 50 % av godkjent kostnad. Maksimalt tilskudd per anleggsenhet er kr 300 000. Nedre beløpsgrense for godkjent kostnad er kr 50 000 (tilskudd kr 25 000). Nærmiljøanlegg med en kostnadsramme på over kr 600 000,- skal være del av en vedtatt kommunal plan som omfatter idrett og fysisk aktivitet. Summen av offentlige tilskudd (kommunale, fylkeskommunale og statlige midler inklusiv spillemidler) kan ikke utgjøre et høyere beløp enn kontantutgiftene i godkjent kostnad.
- For ordinære anlegg er hovedregelen at det kan søkes på inntil 1/3 av godkjent kostnad, kapittel 2.6.1 Tilskuddsbeløp i bestemmelsene V-0732, med visse begrensninger for hver enkelt anleggstype spesifisert i kapittel 2.6.4

Fastsatte tilskuddsrammer, samt kapittel 2.6.2 Særlige tilskuddssatser i enkelte kommuner. Delanlegg friidrett regnes som et ordinært anlegg.

ANDRE TILSKUDDSORDNINGER OG FINANSIERINGSMULIGHETER

Kommunen kan gi opplysninger om eventuelle kommunale tilskudd.

Lokale bedrifter, velforeninger og foreldreutvalg ved skolene har i enkelte tilfeller midler å bidra med. Enkelte finansinstitusjoner har også egne gavefond og ordninger som det kan søkes om betydelige midler fra.

Noen idrettskretser har også egne anleggsfond som det kan søkes om midler til forprosjektering av anlegg, men dette gjelder ikke alle.

Etter at anlegget er ferdigbygd kan det også søkes om momsrefusjon fra Lotteri- og stiftelsestilsynet, men dette kan ikke tas med i den opprinnelige søknaden som en finansieringsmulighet da dette er midler som hvert år stilles til disposisjon over statsbudsjettet, og dermed vil kunne være usikkerhet rundt.

DUGNAD – EGENKAPITAL OG GAVER

Ved et godt samarbeid mellom skole, idretten og utøvende entreprenør kan det utføres dugnadsarbeid på et idrettsanlegg. Det er et sterkt ønske at det er kommunen som står som utbygger og eier. Da gjerne i samarbeid med idretten, som på sin side kan stå for dugnadsarbeidet som en del av idrettens medvirkning og finansiering. Dette vil være en vinn-vinn situasjon for begge parter. Idretten vil her kunne inngå avtaler med utøvende entreprenør, og trekke ut enkelte arbeider som kan gjøres på dugnad. Idretten kan også benytte egenkapital ved bygging av anlegg, som en del av finansieringen av anlegget.

GRUNNERVERV OG LEIE AV GRUNN

Søker må ha rett til bruk av grunnen hvor anlegget ligger/skal ligge. Ved søknad om spillemidler skal denne retten dokumenteres. Retten til grunn skal ha hjemmel i *ett* av følgende forhold og aktuelt dokument skal vedlegges søknaden:

- tinglyst eiendomsrett, som skal dokumenteres ved bekreftet utskrift av grunnboken
- tinglyst feste-/leierett av minimum 30 års varighet, som skal dokumenteres med bekreftet kopi av feste-/leieavtalen og bekreftet utskrift av grunnboken. Gjelder for bruk av privat grunn.
- avtale av minimum 30 års varighet med kommunen/fylkeskommunen/staten om bruk av grunnen, når det gjelder anlegg på kommunal, fylkeskommunal eller statlig grunn. En slik avtale trenger ikke å tinglyses.

Dette gjelder ordinære anlegg. For nærmiljøanlegg gjelder de samme regler, men her er avtalenes varighet satt til minimum 20 år.

5.4 MATERIALKOSTNADER

Se oppsett fra Ove..... side 17

Ove og Johnni ser på materialkostnader og arbeidskostnader, samt drifts- og vedlikeholdskostnader.

NB! Husk lysanlegg....

6 SØKNADSPROSEDYRER

6.1 Søknadsprosedyrer

Det er kun eieren av anlegget som kan søke om tilskudd fra spillemidlene. Søker må også være registrert i enhetsregisteret. I helt spesielle tilfeller kan departementet, etter forutgående skriftlig søknad, gi dispensasjon fra dette kravet.

Krav som må være oppfylt ved søknad om spillemidler

- Søker må opprette kontakt med kommunen anlegget skal ligge i.
- Før det kan søkes om tilskudd til anlegg, må kommunen registrere anlegget i anleggsregisteret.no.
- Anlegget det søkes midler til må være del av en vedtatt kommunal plan som omfatter idrett og fysisk aktivitet.
- Planene for anlegget det søkes om tilskudd til, må på forhånd være idrettsfunksjonelt forhåndsgodkjent av departementet etter den det bemyndiger (kommunen hvor anlegget skal ligge). Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning må foreligge før byggearbeidene igangsettes. Se pkt. 2.5.1 og 2.5.2 for nærmere informasjon.
- For søknader om tilskudd til bygging og rehabilitering av ordinære anlegg for idrett og fysisk aktivitet, gjelder bestemmelsene i kap.2 samt 4-9. Tilsvarende gjelder for nærmiljøanlegg der ikke annet er bestemt, se nærmere kap.3.
- For søknader fra sammenslutninger hvis vedtekter skal søkes forhåndsgodkjent av departementet, er det et vilkår for godkjenning av søknaden om tilskudd at vedtektene er forhåndsgodkjent.

Slik søker man

Søknadsskjema finnes på www.anleggsregisteret.no.

Når søknaden er fullstendig utfylt inkludert aktuelle vedlegg, sendes søknaden til den kommunen som anlegget ligger i. Søknadsskjemaet sendes inn elektronisk og blir levert automatisk til rett kommune. Enkelte søknader om godkjenning og alle søknader om dispensasjon skal sendes til Departementet. Se Bestemmelsene V-0732 kap. 2 og 3.

Søknadsfrister

Søknadsfrister inn til kommunen settes normalt til rundt 15.september-1.oktober.

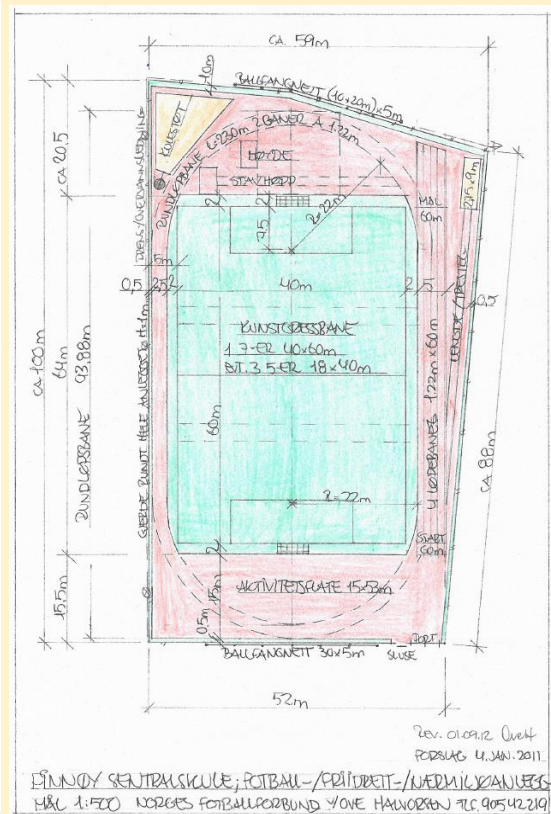
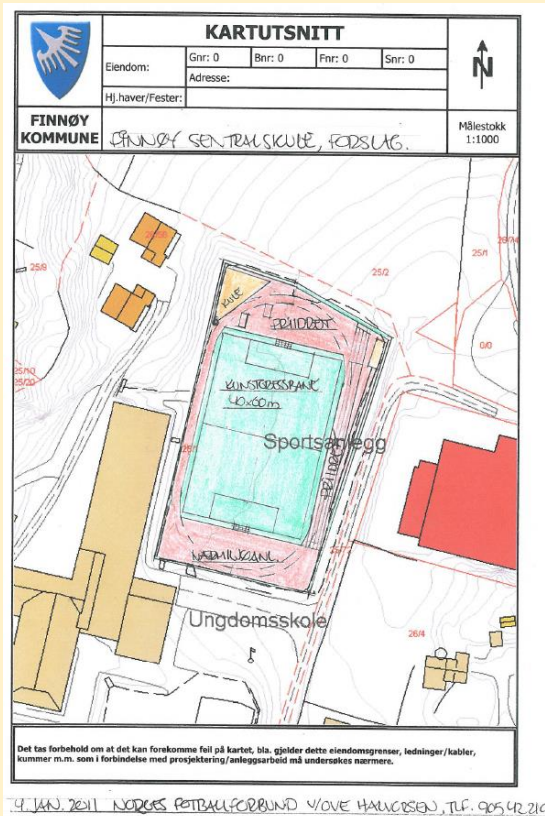
Dette kan variere, og derfor bør en kontakte kommunen hvor anlegget skal ligge. Alle dispensasjonssøknader sendes til departementet **innen 15.november** hvert år. Gjelder spesielt om dispensasjon fra kravet om tinglyst feste-/leieavtale, godkjenning om større interkommunale idrettsanlegg og godkjenning av vedtekter. Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning må være gitt og datert senest **15.januar i søknadsåret**. Kommunene gjør sine prioriteringer og vedtak, videresender søknadene til fylkeskommunene **innen 15.januar** hvert år.

6.2 Eksempler på FriFot-anlegg i tilknytning til skoler

a) Finnøy sentralskole, Finnøy kommune, Rogaland

Anlegget ligger i tilknytning til skolen og midt i skolegården. Anlegget inneholder et delanlegg for friidrett med en 2x230m rundløpsbane og 4x60m sprintstripe med friidrettsdekke og med muligheter for kulestøt, høydehopp og lengde/tresteg. I tillegg er det på indre bane en 7-erbane fotball med kunstgress og ballfangernett på begge kortsider. Hele idrettsanlegget er gjerdet inn. Anlegget er bygd av kommunen og benyttes av skolen i skoletiden og den frivillige medlemsbaserte idretten på kveldstid.

I tilknytning til skolen er det også opparbeidet et friluft- og lekeområde med forskjellige innretninger som benyttes av SFO og ellers av skolen. Det er også en ballbinge, et nyrenovert svømmebasseng, og en flerbrukshall i tilknytning til skolen, som benyttes av skolen på dagtid og idretten på kveldstid.

Planskisser av FriFot ved Finnøy sentralskole. Utarbeidet av Ove Halvorsen, NFF.

Oversiktsbilde av Finnøy sentralskole med idrettsanlegget, ferdig i 2012. Foto: Erlend Halsne

Finnøy – kostnader og finansiering:					
Poster arbeid	Finansiering friidrett 2011	Regnskap friidrett 2014	Poster arbeid	Finansiering fotball 2011	Regnskap fotball 2014
Grunnarbeid felles 28 %	431 250	357 811	Grunnarbeid felles 58 %	893 750	741 180
Tilslutningsarbeid	62 500	50 375	Tilslutningsarbeid	50 000	188 750
Hoppegrop/kulestøt	75 000	169 380	Ballfangnett	87 500	134 144
Fast friidrettsdekke	356 250	350 496	Kunstgress fotball	806 250	854 905
2.lag drensasfalt	312 500	436 439	2.lag drensasfalt 160 m ²	37 500	48 832
Uforutsett	62 500	0	Uforutsett	100 000	63 706
Rigg og drift	81 250	37 450	Rigg og drift	125 000	77 575
Adm.kostnad	68 750	38 024	Adm.kostnad	85 000	78 764
Sum kostnad	1 450 000	1 439 975	Sum kostnad	2 328 750	2 187 856
Finansiering			Finansiering		
Spillemidler		483 000	Spillemidler		783 000
Kommunal andel		956 975	Kommunal andel		1 404 856
Sum		1 439 975	Sum		2 187 856

Øker trivselen og gir et bedre læringsmiljø

Rektor, Bente Tjelta, ved Finnøy Sentralskole i Rogaland, har sett at både den fysiske aktiviteten og leken i skolehverdagen har tatt seg betydelig opp etter at skolens uteområde fikk en markant oppgradering.

Da ble blant annet den gamle grusbanen bygget om etter en modell av det såkalte FriFot-anlegget. Den «utendørs gymsalen» består av en 60x40 meter stor aktivitetsflate i kunstgress med en 230 meters løpebane rundt, i tillegg til både et sprintfelt, lengdegrep, høydehoppmuligheter og kulesektor. I sektorene bak målene er det planlagt å montere opp diverse lekeapparater og andre installasjoner som generer aktivitet og lek i friminuttene.

Jeg skulle gjerne sett at også disse var på plass så snart som mulig for å gjøre uteområdet vårt enda mer attraktivt for alle elevene våre, sier Tjelta. Rektoren mener at både trivselen og selve læringsmiljøet ved skolen har blitt betydelig bedre de siste åra som en konsekvens av at elevene er i mer aktivitet i skolehverdagen.

I storfrikvarteret, fire dager i uken, bruker vi også anlegget til å organisere og legge til trette for mange type ulike trivselsleker for elevene våre. Og i de andre friminuttene står elevene nærmest i kø for å bruke den grønne aktivitetsflaten. Men utfordringen er at alle de som vil spille fotball fortrenger andre. Så her må vi som lærere gjerne ta grep for å styre dette noe mer. Likevel, så er det nå en gang slik at et stort flertall av elevene ønsker å spille fotball, slår Tjelta fast. Hun forteller også at de nå har fått mulighet til å gjeninnføre den tradisjonelle «idrettsdagen» på skolen, og at de har gode fasiliteter til å fylle opp den obligatoriske timen med en time fysisk aktivitet i skolehverdagen som er innført i læreplanen på deler av mellomtrinnet.

b) Sand skole, Balsfjord kommune, Troms

Anlegget ligger i tilknytning til skolen og midt i skolegården. Anlegget inneholder et nærmiljøanlegg for friidrett med en 4x60m sprintstripe med friidrettsdekke og med muligheter for kulestøt, liten ball, høydehopp og lengde/tresteg. I tillegg er det på indre bane en fullverdig 7-erbane fotball med kunstgress og ballfangernett på begge kortsider. Hele idrettsanlegget og skoleområdet er gjerdet inn. Anlegget er bygd av kommunen og idretten i lag, og benyttes av skolen i skoletiden og den frivillige medlemsbaserte idretten på kveldstid.

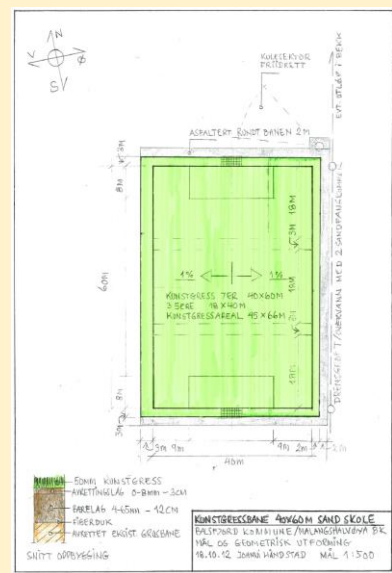
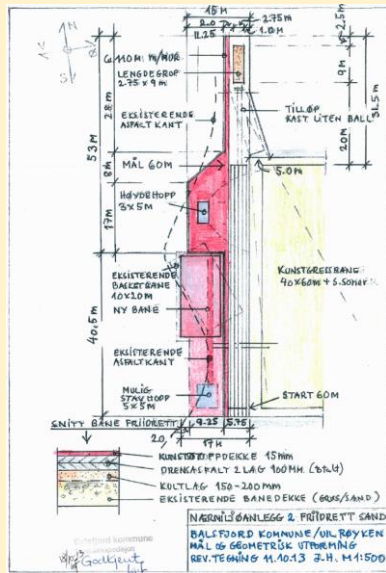
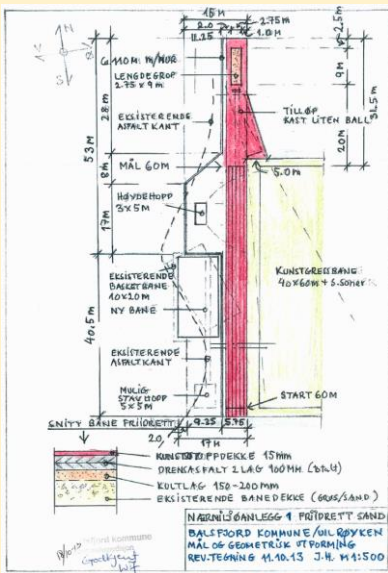
I tilknytning til skolen er det også opparbeidet et frilufts- og lekeområde med forskjellige innretninger som benyttes av SFO og ellers av skolen. Det er også en ballbinge, sandvolleybane, området for streetbasket, klatrevegg, nær o-kart, gymsal og et 12,5 m svømmebasseng i tilknytning til skolen. Alle anlegg benyttes av skolen på dagtid og idretten på kveldstid.

Oversiktsplan for Sand skole.

Utarbeidet av Johnni Håndstad

Planskisser av FriFot ved Sand skole, to nærmiljøanlegg og et ordinært anlegg. Utarbeidet av Johnni Håndstad.

Oversiktsbilde Sand skole Foto: Hans Petter Heimro

Friidrettsanlegget Sand skole Foto: Johnni Håndstad

Fra åpningen av Sand

Foto: Johnni Håndstad

Folkfest på Sand

Foto: Johnni Håndstad

Sand – Troms, eksempel kostnader og finansiering:

Poster arbeid	Finansiering friidrett 2014	Regnskap friidrett 2016	Poster arbeid	Finansiering fotball 2014	Regnskap fotball 2016
Grunnarbeid felles 32 %	150 000	228 408	Grunnarbeid felles 68 %	100 000	483 942
Støttemur	0	160 476*	Bærelag	120 000	0
Tilslutningsarbeid	50 000	55 000	Tilslutningsarbeid	20 000	22 000
Hoppegrop/kulestøt	35 000	32 125	Ballfangnett	87 500	134 144
Fast friidrettsdekke	185 000	363 896*	Hjørneflagg/mål	83 000	
2.lag drensasfalt	166 500	347 001*	Kunstgress fotball	578 000	934 024*
Uforutsett	29 300	12 599	2.lag drensasfalt 328 m ²	59 100	80 000
Rigg og drift	37 000	30 625	Uforutsett/test	74 300	12 599
Adm.kostnad	30 900	41 700	Rigg og drift	62 000	0
M.v.a.	170 900		Adm.kostnad	51 700	51 700
Sum kostnad	854 500	1 262 830	M.v.a.	287 000	
			Sum kostnad	1 521 600	1 718 409
Finansiering			Finansiering		
Spillemidler		576 000	Spillemidler		660 000
Kommunal andel		309 807	Kommunal andel		614 596
M.v.a. refusjon		244 429	M.v.a. refusjon		310 113
Dugnad/gaver		132 594	Dugnad/gaver		133 700
Sum		1 262 830	Sum		1 718 409

*= utbygger valgte å forandre planene underveis, noe som medførte ekstra kostnader

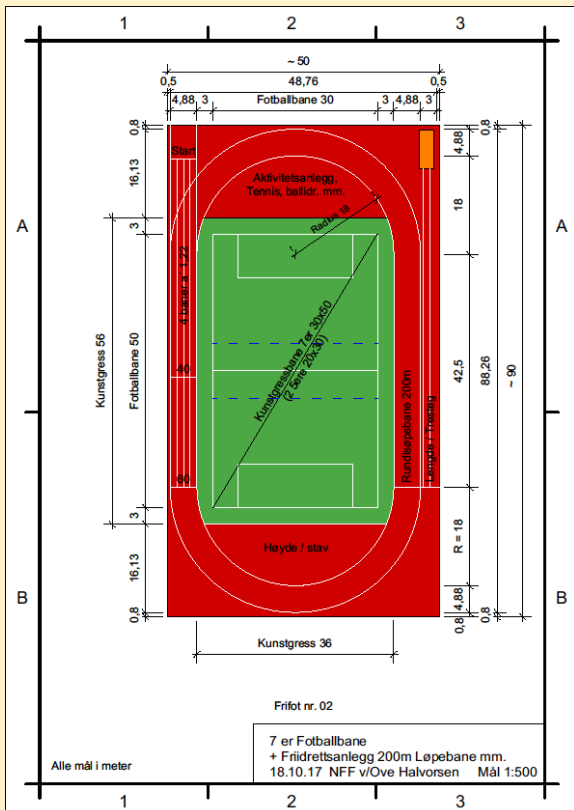
Angående kunstgress og friidrettsanlegg ved Sand skole.

Sand skole ser svært positivt effekter av at UIL Røyken og MBK har fått realisert et idrettsanlegg på skolens areal. Dette er fasiliteter vi bruker i kroppøvningsfaget, fysisk aktivitet, i friminutt og ved ulike arrangementer som friidrettsdag og ballturneringer. Spesielt flombelysning gjør at området benyttes i mye større grad enn tidligere. Vekselnytte av skolens garderobes og toalettfasiliteter er også positivt. Dette er et flott tiltak for å bedre folkehelsen hos elevene både i skoletida og på fritida. Skolen har alltid vært et hjerte i bygda, og med det nye anlegget har det blitt befestet i enda større grad.

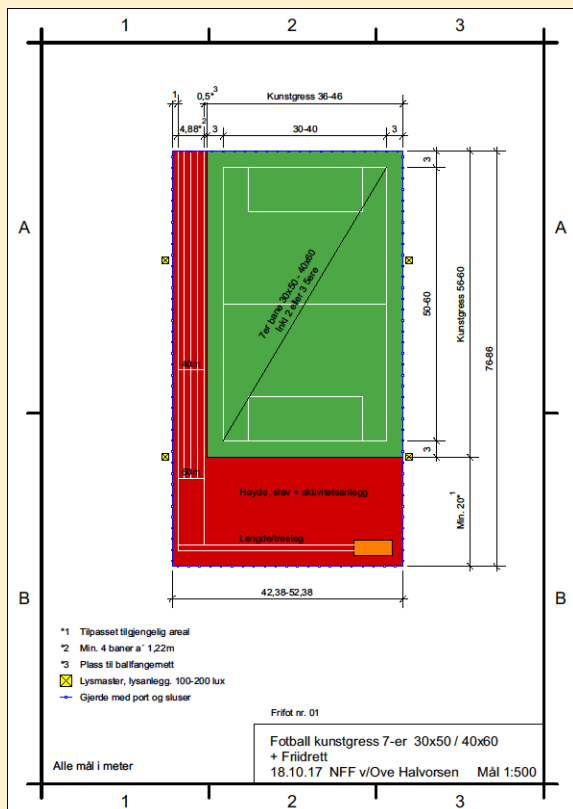
Vennlig hilsen
Roy-Arne Myhre
Rektor Sand skole

c) FriFot-modeller, mulige planløsninger og foreløpige kalkyler

Post	Aktivitet	Mengde	Enhetspris	Sum
1	Rigg og drift, nedgraving	1 r.s	100 000 kr	100 000 kr
1 GRUNNARBEIDER				
1.1	Graving, masseflytting og fjerning av eksisterende overbygning inklusiv planering av traubunn, t=30	4 500 m2	35 kr	157 500 kr
2 BANEOPPPBYGGING				
2.1	Telesikring, grunnforhold og frostdata vurderes	4 500 m2	115 kr	517 500 kr
2.2	Fiberduk, vurderes ut fra stedlige forhold	4 500 m2	13 kr	58 500 kr
2.3	Avretting- og drengslag under isolasjon t=5-10	4 500 m2	32 kr	144 000 kr
2.3	Førsterkningslag av kult, stedlige forhold avgjør t=25	4 500 m2	0 kr	0 kr
2.4	Bærelag av pukk 4 - 63 mm, drenerende t=20	4 500 m2	85 kr	382 500 kr
2.5	Avrettingslag med fraksjon 0 - 8 m, t=5	4 500 m2	35 kr	157 500 kr
2.6	To lag drengsalfalt under fast dekke	2 480 m2	200 kr	496 000 kr
2.7	Skjæring av asfaltkant mot kunstgress	184 m	80 kr	14 720 kr
2.7	Gjerde utenfor anlegget	280 m	470 kr	131 600 kr
2.7	Porter og sluser	1 rs	30 000 kr	30 000 kr
2.8	Ballfangernet; 5 x 30 m utenfor hver kortsida av KG	60 m	2 200 kr	132 000 kr
3 LEDNINGSARBEIDER				
3.1	Drenering inklusiv grøfter, eks. anlegg sjekkes	280 m	380 kr	106 400 kr
3.2	Sandfangkummer og overvannskummer	4 stk	14 000 kr	56 000 kr
4 UNDERVARME				
Egen beregning				
5 IDRETTSUTSTYR				
5.1	Fotballmål, to 7-er og fire 5-ere inkl netthjul	r.s		40 000 kr
6 KUNSTGRESSDEKKE				
6.1	Kunstgressdekke 50 mm uten pad m/gummifylling	2 020 m2	210 kr	424 200 kr
6.1	Fast dekke friidrett / aktivitetssanlegg	2 480 m2	230 kr	294 400 kr
Felt test og vedlikeholdsutstyr				
FLOMLYSANLEGG				
Flomlysanlegg 200 lux 4 master				
		rs	320 000 kr	320 000 kr
Fundamenter				
		4 stk	25 000 kr	100 000 kr
Kabelgrøfter				
		240 m	270 kr	64 800 kr
SUM Entrepreniskostnader eks mva				3 807 620 kr
7 ADMINISTRATIVE KOSTNADER				
7.1	Planlegging, byggeledelse og lignende			150 000 kr
7.2	Merverdiavgift, 25 %	25 %		989 405 kr
7.3	Uspesifisert avrundingsbeløp			32 975 kr
SUM ANLEGGSKOSTNADER INKL. MVA.				4 980 000 kr
Estimatet er basert på erfaringspriser fra bygge anlegg 2017 og tilbakemelding fra konsulenter				
Rev 11.12.17 Ove Halvorsen				
NFF v/Ove Halvorsen September 2016				

Skisser og kalkyler utarbeidet av Ove Halvorsen, NFF.

Kalkyle LITEN 7-er bane og treningsanlegg friidrett iht tegning FRIFOT nr 01
 Kalkylen tar utgangspunkt i bygging på eksisterende areal, gress eller grusbane eller ferdig avrettet flate
 Brutto areal beregnet til 3.300m², fordelt på kunstgress 2.020m² (61%) og fast dekke 1.280m² (39%)

Post	Aktivitet	Mengde	Enhetspris	Sum
1	Rigg og drift, nedrigging	1	r.s	100 000 kr
GRUNNARBEIDER				
1.1	Graving, masseflytting og fjerning av eksisterende overbygning inklusiv planering av traubunn, t=30	3 300 m ²	35 kr	115 500 kr
2 BANEOPBYGGING				
2.1	Telesikring, grunnforhold og frostdata vurderes	3 300 m ²	115 kr	379 500 kr
2.2	Fiberduk, vurderes ut fra stedlige forhold	3 300 m ²	13 kr	42 900 kr
	Avretting- og dremslag under isolasjon t=5-10	3 300 m ²	32 kr	105 600 kr
2.3	Forsterkningslag av kult, stedlige forhold avgjør t=25	3 300 m ²	0 kr	0 kr
2.4	Bærelag av pukk 4 - 63 mm, drenerende t=20	3 300 m ²	85 kr	280 500 kr
2.5	Avrettingslag med fraksjon 0 - 8 m, t=5	3 300 m ²	35 kr	115 500 kr
2.6	To lag dremsasfalt under fast dekke	1 280 m ²	200 kr	256 000 kr
	Skjæring av asfaltkant mot kunstgress	92 m	80 kr	7 360 kr
2.7	Gjerde utenfor anlegget	240 m	470 kr	112 800 kr
	Porter og sluser	1 rs	30 000 kr	30 000 kr
2.8	Ballfangematt; 5 x 30 m utenfor hver kortsida av KG	60 m	2 200 kr	132 000 kr
3 LEDNINGARBEIDER				
3.1	Drenering inklusiv grøfter, eks. anlegg sjekkes	240 m	380 kr	91 200 kr
3.2	Sandfangkummer og overvannskummer	4 stk	14 000 kr	56 000 kr
4 UNDERVARME				
	Egen beregning			
5 IDRETTSUTSTYR				
5.1	Fotballmål; to 7-er og fire 5-ere inkl nett/hjul	r.s		40 000 kr
6 KUNSTGRESSDEKKE				
6.1	Kunstgressdekke 50 mm uten pad m/gummifylling	2 020 m ²	210 kr	424 200 kr
	Fast dekke friidrett / aktivitetsanlegg	1 280 m ²	230 kr	294 400 kr
	Felt testog vedlikeholdsutstyr	r.s		80 000 kr
FLOMLYSANLEGG				
	Flomlysanlegg 200 lux 4 master	rs	320 000 kr	320 000 kr
	Fundamenter	4 stk	25 000 kr	100 000 kr
	Kabelgrøfter	200 m	270 kr	54 000 kr
SUM Entrepreniskostnader eks mva				3 137 460 kr
7 ADMINISTRATIVE KOSTNADER				
7.1	Planlegging, byggeledelse og lignende			150 000 kr
7.2	Merverdiavgift, 25 %	25 %		821 865 kr
7.3	Uspesifisert avrundingsbeløp			30 675 kr
SUM ANLEGGSKOSTNADER INKL. MVA.				4 140 000 kr
Estimatet er basert på erfaringspriser fra bygde anlegg 2017 og tilbagemelding fra konsulenter				
Rev 11.12.17 Ove Halvorsen NFF v/Ove Halvorsen September 2016				

Skisser og kalkyler utarbeidet av Ove Halvorsen, NFF.

Skissene og kalkylene bør muligens presenteres i større målestokk, kanskje en på hver side, noe som vil gi et veldig godt synsinntrykk på hva dette dreier seg om!

Her må en vurdere om hele punkt c

FriFot-modeller, mulige planløsninger og foreløpige kalkyler – skal flyttes til kap. 5.4.

Drifts- og vedlikeholdskostnader er foreløpig ikke utredet ennå.